

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens** fund

Banki Żywności

Sprint przez dobre praktyki zero waste w Polsce

Dobre praktyki zgromadziliśmy w ramach projektu "#Społeczności nie marnują"

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG

Ciechanów

ok. 45 tys. mieszkańców, mazowieckie

Problem

Śmieci z jednorazowych plastikowych butelek na napoje

Rozwiązanie

Urząd Miasta zrezygnował z używania wody butelkowanej w plastik i promuje taką zmianę wśród mieszkanki i mieszkańców. W instytucjach i szkołach montowane są poidelka dla pracowników, interesantów i uczniów z licznikami przedstawiającymi liczbę plastikowych butelek, które nie trafiają na śmieci dzięki temu, że mieszkanki i mieszkańcy używają poidelek.

Rumia

ok. 47 tys. mieszkańców, pomorskie

Problem

Śmieci plastikowe z produktów jednorazowych

Rozwiązanie

W Rumi przyjęto uchwałę „Rumia bez plastiku”. Miasto zrezygnowało z używania produktów jednorazowych z plastiku. W bibliotece, domu kultury, ośrodku sportu i rekreacji, urzędzie nie używa się plastikowych sztućców, naczyń, butelek itp. W OSiRze zamontowano ogólnodostępne dystrybutory wody, dzieci w szkołach otrzymują wielorazowe bidony na wodę.

Mosina

ok. 33 tys. mieszkańców, wielkopolskie

Problem

Pieniądze z dotacji publicznych dla ngo służą produkcji odpadów

Rozwiązanie

Urząd Miejski w Mosinie wprowadził do ogłoszeń otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe zapis mający na celu wyeliminowanie plastikowych jednorazówek z działań finansowanych z budżetu gminy. Organizacje nie kupują jednorazowych naczyń i gadżetów za środki z dotacji samorządu.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Samorządy często kupują produkty jednorazowe z plastiku, bo nie mają regulacji, które by to wykluczały

Rozwiązanie

W Warszawie wprowadzono w życie zarządzenie Prezydenta, w którym sformułowano konkretne klauzule umowne odnoszące się do ograniczenia lub wyeliminowania z użycia jednorazowych plastików, które urzędniczki i urzędnicy mają stosować w zamówieniach publicznych realizowanych przez jednostki miejskie.

Sosnowiec

ok. 192 tys. mieszkańców, śląskie

Problem

Urząd produkuje bardzo dużo papierowych dokumentów wewnętrznych, które w dużej części szybko stają się makulaturą

Rozwiązanie

Urząd Miejski w Sosnowcu zrezygnował z zadrukowywania ryz papieru i wprowadził system elektronicznego obiegu dokumentów. Urzędniczki i urzędnicy mają całkowicie zrezygnować z drukowania dokumentów na papierze (o ile mieszkaniac nie poprosi o korespondencję w tej formie).

Rybnik

ok. 126 tys. mieszkańców, śląskie

Problem

W szkolnych stołówkach marnuje się dużo żywności, która niezjedzona trafia na śmietnik

Rozwiązanie

Samorząd miejski w Rybniku zmienił tradycyjny sposób działania stołówek publicznych. Zaczęto w nich badać straty żywności na każdym etapie procesu przygotowania posiłków. Znając skalę strat, można nimi zarządzać, a w efekcie je ograniczyć. Straty żywności spadły o 44% w skali roku.

Chorzów

ok. 107 tys. mieszkańców, śląskie

Problem

Elektronika, która mogłaby być naprawiona i dalej użytkowana, trafia na śmieci

Rozwiązanie

Urząd Miasta wspólnie z lokalną firmą informatyczną Dotify zorganizował zbiórkę starego lub słabo działającego sprzętu IT. Pracownicy firmy złożyli z pozyskanych urządzeń i podzespołów działające komputery, które trafiły do chorzowskich szkół i uczniów potrzebujących komputerów do nauki w czasie nauczania zdalnego.

Starogard Gdański

ok. 44 tys. mieszkańców, pomorskie

Problem

Niezniszczone podręczniki szkolne wychodzą z użytku i trafiają na makulaturę

Rozwiązanie

W Zespole Szkół Ekonomicznych w Starogardzie Gdańskim od ponad dekady odbywają się kiermasze podręczników szkolnych. Starsze roczniki uczennic i uczniów sprzedają książki do następnej klasy młodszym. Szkoła nie pośredniczy w sprzedaży. Przyjmuje jedynie rolę organizatora wydarzenia, wskazując kilka godzin lekcyjnych, w czasie których odbywa się kiermasz, i jego miejsce.

Chrzanów

ok. 37 tys. mieszkańców, małopolskie

Problem

Niezniszczone rzeczy lądują na śmietnikach, mimo że mogłyby służyć innym osobom

Rozwiązanie

Związek Międzygminny Gospodarka Komunalna z Chrzanowa prowadzi PSZOK-i, w których działają tzw. bazarki, czyli wydzielone strefy, w których mieszkanki i mieszkańcy mogą zostawić niepotrzebne im, ale wciąż sprawne przedmioty. Każdy może stamtąd zabrać, co chce. Ciekawsze przedmioty są ogłaszane w Internecie, gdzie można obejrzeć je na zdjęciach, a nawet dokonać rezerwacji.

Bochnia

ok. 30 tys. mieszkańców, małopolskie

Problem

Mieszkanki i mieszkańcy pozbywają się sprawnych i zdatnych przedmiotów, które mogłyby pomóc innym osobom

Rozwiązanie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni od ponad dekady prowadzi Bank Rzeczy Używanych. Mieszkanki i mieszkańcy miasta oddają do niego niepotrzebne im, ale wciąż dobrej jakości przedmioty: ubrania, buty, naczynia stołowe, środki czystości i małe AGD itp. Zespół MOPS wydaje zweryfikowane rzeczy za darmo osobom potrzebującym. W 2022 roku z usług Banku Rzeczy Używanych skorzystało 245 rodzin.

Skoczów

ok. 14 tys. mieszkańców, śląskie

Problem

Olej posmażalniczy trafia do kanalizacji, skąd trudno go wysegregować i odzyskać

Rozwiązanie

W Szkole Podstawowej nr 8 w Skoczowie tłuszcz pozostały po smażeniu w kuchni stołówki szkolnej jest oddawany specjalistycznej firmie, która zajmuje się jego utylizacją. Także mieszkanki i mieszkańcy miasta mogą zostawić w szkole odpady olejowe z prywatnych kuchni. W wyznaczonych terminach pracownicy stołówki przyjmują olej przynoszony przez wszystkich chętnych.

Sopot

ok. 35 tys. mieszkańców, pomorskie

Problem

Wysoki koszt finansowy i ekologiczny zagospodarowania odpadów spożywczych ze stołówek

Rozwiązanie

Sopockie szkoły, w których posiłki dla uczennic i uczniów gotuje się na miejscu, są wyposażane w specjalne maszyny kompostujące odpady spożywcze, w których są one przerabiane na próchnicę. Objętość odpadów włożonych do maszyny w krótkim czasie spada o 80–90%. Wytworzony w ten sposób prekompost będzie używany do użyźniania terenów zielonych na przyszkolnych grządkach i rabatach.

Wrocław

ok. 670 tys. mieszkańców, dolnośląskie

Problem

Zielone odpady z parków i zieleńców są ciężkie i mają ogromną objętość, dlatego ich transportowanie i przetwarzanie jest pracochłonne, kosztowne a robienie tego w zewnętrznych instalacjach pozbawia ziemię próchnicy

Rozwiązanie

Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu stawia na kompostowanie odpadów zielonych w miejscach, w których one powstają, czyli w parkach miejskich. Powstają w nich duże kompostowniki, w których składowana jest zielona masa pochodząca z pielęgnacji pobliskich terenów. Z tymi odpadami nie trzeba robić nic więcej – natura sama przerabia je na cenną próchnicę.

Izabelin

ok. 11 tys. mieszkańców, mazowieckie

Problem

Zanieczyszczone, mokre pojemniki plastikowe na posiłki z resztkami jedzenia, do którego lepią się inne odpady, bardzo trudno poddaje się segregacji i recyklingowi.

Rozwiązanie

W Izabelinie posiłki pakuje się w opakowania biodegradowalne. Odpowiada za to Gminna Stołówka. Przygotowywane w niej posiłki „na wynos” sprzedawane są w pojemnikach jednorazowych, ale biodegradowalnych, wykonanych w stu procentach z naturalnego surowca – trzciny cukrowej. Po zjedzeniu obiadu można taki pojemnik wyrzucić na kompost lub do śmieci, do frakcji bioodpadów. W ten sposób żywienie zbiorowe nie staje się źródłem trudnych zanieczyszczeń.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Niesprawne urządzenia elektryczne i elektroniczne są wyrzucane na śmieci, choć mogłyby zostać naprawione

Rozwiązanie

W Multimedialnej Bibliotece dla Dzieci i Młodzieży nr XXXI w Warszawie powstał otwarty warsztat naprawczy ELEKTROTEKA. Jest to ogólnodostępna przestrzeń wyposażona w narzędzia i urządzenia przydatne do majsterkowania. Wolontariusze pomagają tam naprawić domowe urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Izabelin

ok. 11 tys. mieszkańców, mazowieckie

Problem

Użyte niewiele razy ubrania szybko stają się odpadami tekstylnymi, których jest coraz więcej.

Rozwiązanie

Gmina Izabelin w ramach realizacji inicjatywy lokalnej wsparła utworzenie Wymienialni pod nazwą „Puść ciuch w ruch”. Jest to miejsce, w którym mieszkanki i mieszkańcy, zamiast wyrzucać dobre ubrania, mogą się nimi wymieniać. Zostawiają tam niepotrzebną, ale niezniszczoną odzież i biorą stamtąd nieodpłatnie ubrania, które im się podobają. Samorząd dał lokal i środki na wyposażenie, prace przy organizacji i prowadzeniu miejsca gwarantują mieszkanki.

Tychy

ok. 126 tys. mieszkańców, śląskie

Problem

Mieszkanki i mieszkańcy mają trudności z kwalifikowaniem pojedynczych śmieci do poszczególnych frakcji odpadów, przez co nie zawsze są one dobrze posegregowane

Rozwiązanie

Należąca do kilku śląskich samorządów spółka Master – Odpady i Energia, która odpowiada za odbiór śmieci z terenu Tychów, udostępniła mieszkankom i mieszkańcom miasta internetową wyszukiwarkę odpadów. Jest to opublikowana w Internecie baza 13,5 tysiąca typowych przedmiotów i materiałów, które w zabudowie mieszkaniowej trafiają na śmieci. Utworzoną i rozwijaną wspólnie ze społecznością lokalną bazę haseł obsługuje narzędzie do łatwego jej przeszukiwania.

Rzeszów

ok. 196 tys. mieszkańców, podkarpackie

Problem

Samorządy często publikują tylko zdawkowe informacje o gospodarce odpadami i udostępniają je tylko w Internecie. Mieszkańcy, którzy z niego nie korzystają, nie mają do nich dostępu, dlatego mają problem z segregacją.

Rozwiązanie

Urząd Miasta przygotował „Słownik segregacji odpadów komunalnych”. Publikacja – opisująca nie tylko klasyfikację śmieci, ale także szeroki kontekst gospodarki odpadami – jest dostępna zarówno przez Internet, jak i w wersji papierowej (wydrukowanej na papierze ekologicznym). Dzięki temu mogą się z nią zapoznać także osoby, które nie używają sieci.

Zapolice

ok. 5 tys. mieszkańców położona w województwie łódzkim

Problem

Mieszkanki i mieszkańcy są często nieświadomi konieczności segregowania odpadów lub zniechęceni do niej, bo jej zasady są trudne.

Rozwiązanie

W Gminie Zapolice mieszkanki i mieszkańcy otrzymują nagrody za prawidłową segregację odpadów. Od dekady jest tam organizowana akcja „Drzewko za odpad”, która służy edukacji o odpadach i promowaniu właściwego postępowania z nimi. Akcja polega na nagradzaniu mieszkańców, którzy zbiorą konkretne ilości poprawnie wysegregowanych frakcji odpadów komunalnych, sadzonkami drzew, krzewów i kwiatów.

Opole

ok. 127 tys. mieszkańców, opolskie

Problem

Sprawne przedmioty trafiają na śmieci, bo ludzie nie mają co z nimi zrobić. Nie wiedzą, komu lub gdzie mogłyby się przydać, a sami nie chcą ich trzymać w domach.

Rozwiązanie

Urząd Miasta otworzył ReUżytkownię, czyli miejsce wymiany rzeczy między mieszkańcami w myśl zasady: PRZYNIEŚ – WYMIENIĆ – KORZYSTAJ. Opolanki i opolanie mogą zostawić tam małogabarytowe przedmioty, których sami już nie używają, a potencjalnie przydatne dla innych osób. Przez nieco ponad rok funkcjonowania ReUżytkowni odwiedziło ją 29 850 osób, które zostawiły w niej 18,5 tony i zabrały prawie 18 ton przedmiotów.

Liszki

ok. 18 tys. mieszkańców, małopolskie

Problem

Masy bioodpadów podróżują po kraju wywożone z prywatnych posesji do kompostowni przemysłowych. Ich transport dużo kosztuje i generuje niepotrzebny ślad węglowy

Rozwiązanie

Żeby zachęcić społeczność do kompostowania na posesjach, Urząd Gminy Liszki użycza mieszkankom i mieszkańcom gminy nieodpłatnie kompostowniki do samodzielnego zagospodarowywania domowych bioodpadów. Urząd udostępnia mieszkance lub mieszkańcowi przyznany kompostownik przez trzy lata na zasadzie użyczenia, a następnie przekazuje go na własność osobie kompostującej.

Kraków

ok. 780 tys. mieszkańców, małopolskie

Problem

W miastach, wśród zabudowy wielorodzinnej, skąd śmieciarki wywożą frakcję bioodpadów daleko poza miejsce ich powstania, trudno o warunki do prowadzenia kompostu.

Rozwiązanie

Miasto Kraków wspiera tworzenie i rozwijanie ogrodów społecznych. Są to udostępniane mieszkankom i mieszkańcom tereny gminne, na których mogą oni uprawiać rośliny – głównie warzywa i owoce, a także prowadzić kompost. W ogrodach popularyzowane są dobre praktyki w zakresie wykorzystywania i odzyskiwania zasobów poprzez zapewnienie infrastruktury do produkcji kompostu oraz do zbierania wód opadowych.

Szamotuły

ok. 19 tys. mieszkańców, wielkopolskie

Problem

Ludzie wyrzucają nadające się do spożycia jedzenie do śmietników, choć inni mogliby je zjeść.

Rozwiązanie

Na terenie Gminy Szamotuły działają uruchomione i prowadzone przez samorząd lokalny jadłodzielnie. Służą one do ratowania żywności przed zmarnowaniem poprzez dzielenie się nią. To ustawione w miejscach publicznych ogólnodostępne szafki i lodówki przeznaczone na artykuły spożywcze i gotowe potrawy. Każdy może do nich włożyć żywność, której ma zbyt dużo i której nie zamierza wykorzystać. Również każdy, bez żadnych warunków, może wziąć z jadłodzielni nieodpłatnie znajdujące się w niej jedzenie.

Gdańsk

ok. 490 tys. mieszkańców, pomorskie

Problem

Produkty spożywcze, których termin przydatności zbliża się do końca, stają się dla biznesu nieatrakcyjne handlowo i często są wyrzucane, choć mogłyby posłużyć osobom w potrzebie.

Rozwiązanie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku pomaga w ratowaniu żywności przed zmarnowaniem, a tym samym chroni ją przed przekształceniem w odpady. Robi to w formie sklepu społecznego, którego prowadzenie zlecił Bankowi Żywności w Trójmieście. Uratowana żywność jest w sklepie społecznym przekazywana nieodpłatnie osobom potrzebującym ze skierowaniem z MOPR. Punkt działa w lokalu użyczonym z zasobów gminnych. Produkty spożywcze zapewnia zespół Banku Żywności. Klienci „płacą” za towary punktami przyznanymi im przez Ośrodek.

Małopolska

ok. 3,43 mln mieszkańców, województwo
na południu Polski

Problem

Informowaniem i edukacją na temat ograniczania ilości wytwarzanych odpadów mogą zajmować się zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje społeczne. Prowadzenie takich działań wymaga jednak pieniędzy.

Rozwiązanie

Województwo Małopolskie uruchomiło specjalną ścieżkę finansowania inicjatyw społecznych skierowanych na podnoszenie wiedzy mieszkanki i mieszkańców regionu o segregacji odpadów i upowszechnianie idei zero waste. Zarząd Województwa przeprowadził otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych pt. EkoMałopolska na projekty poświęcone m.in. propagowaniu idei gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zapobieganiu powstawaniu odpadów.

Kielce

ok. 190 tys. mieszkańców, świętokrzyskie

Problem

Ludzie nie widzą często związku ekologii z ich codziennym życiem. Idea zero waste to dla wielu fanaberia lub abstrakcja, tym bardziej, że „bycie eko” bywa i trudne, i drogie.

Rozwiązanie

W Instytucie Dizajnu w Kielcach zorganizowano warsztaty Boom Zero Waste, pokazujące mieszkańcom związki między kulturą i ekologią. To interdyscyplinarne wydarzenie propagowało ponowne wykorzystywanie posiadanych przedmiotów i redukcję ilości odpadów. Instytut połączył w nim kształcenie wrażliwości estetycznej, edukację o funkcjonowaniu przedmiotów i urządzeń z budowaniem poczucia odpowiedzialnością za środowisko.

Warszawa

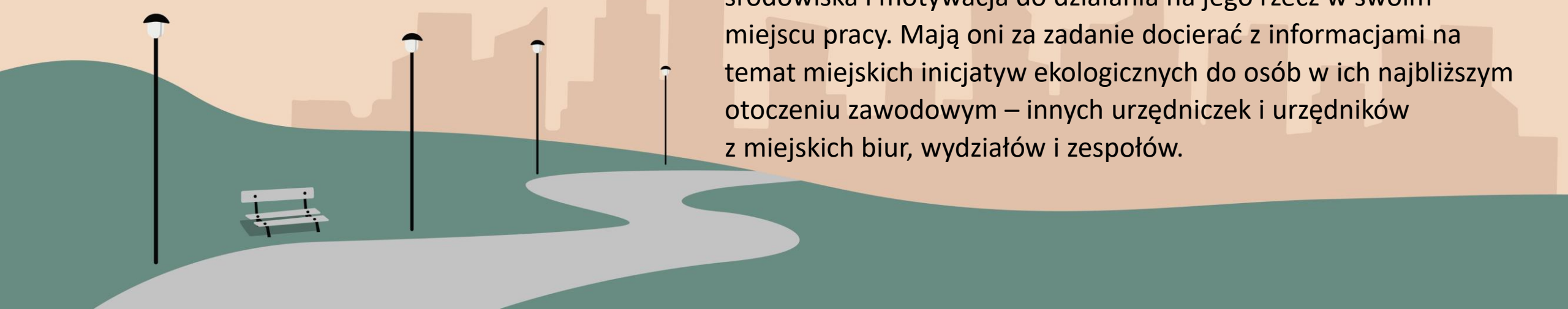
ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Działania promocyjne i edukacyjne samorządów na temat ekologii i odpadów giną często w zalewie informacji, nawet w obrębie samych instytucji publicznych. Potencjał urzędniczek i urzędników do wspierania ekologicznych zmian w ich otoczeniu nie jest zazwyczaj dostatecznie wykorzystywany.

Rozwiązanie

W Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy powstała sieć eko-ambasadorów. Są to pracownice i pracownicy rozmaitych komórek organizacyjnych Urzędu, których łączy zainteresowanie ochroną środowiska i motywacja do działania na jego rzecz w swoim miejscu pracy. Mają oni za zadanie docierać z informacjami na temat miejskich inicjatyw ekologicznych do osób w ich najbliższym otoczeniu zawodowym – innych urzędniczek i urzędników z miejskich biur, wydziałów i zespołów.

Bielsko-Biała

ok. 170 tys. mieszkańców, śląskie

Problem

Ludzie zaśmiecają tereny zielone, głównie dzikie: lasy, łąki, rzeki.

Rozwiązanie

Fundacja Ekologiczna Arka organizuje program „Kwiaty za śmieci”, w ramach którego przekazuje nagrody za sprzątnięcie lasów, parków, rzek itp. Za zebranie przynajmniej jednej reklamówki śmieci, zrobienie jej zdjęcia i dodanie go na stronie kwiatyzamiastsmieci.pl wraz z oznaczeniem miejsca na mapie, fundacja wysyła prezent - paczkę z nasionami kwiatów przyjaznych dla pszczoł i innych zapylaczy, które można wysiać w ogródku czy balkonie. Do wyboru są różne mieszanki np. rośliny miododajne, wabiące pszczoły lub kwietne łąki.

Piła

ok. 70 tys. mieszkańców, wielkopolskie

Problem

Ogromne ilości produktów spożywczych stają się odpadami przez niewłaściwe działania konsumentów: brak planowania zakupów i nierozsądne gotowanie.

Rozwiązanie

Bank Żywności w Pile uruchomił mobilną kuchnię warsztatową, z której pomocą edukuje konsumentów jak gotować bez resztek, jak planować zakupy, jak korzystać z „mniej atrakcyjnych” produktów spożywczych. To działania, dzięki którym ograniczane jest marnowanie żywności i tworzenie z niej nieuzasadnionych odpadów spożywczych.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Ograniczanie ilości odpadów to kompetencja, którą można rozwijać przez działania edukacyjne. Choć problem ze śmieciami jest wielki, to edukacja w tym zakresie nie jest powszechna.

Rozwiązanie

Polskie Stowarzyszenie Zero Waste prowadzi akcję edukacyjną pt. „Mniej znaczy więcej”. W ramach niej wydaje i bezpłatnie udostępnia materiały edukacyjne do prowadzenia lekcji z zakresu zero waste dla dzieci i młodzieży. Są to treści, z których mogą skorzystać zarówno nauczyciele, rodzice, jak i same dzieci. Wśród nich znajduje się m.in. książeczka „Superbohaterowie Zero Waste” (również w języku ukraińskim), którą każdy może pobrać na stronie projektu.

Gorajec

ok. 170 mieszkańców, podkarpackie

Problem

Na festiwalach muzycznych i innych wydarzeniach kulturalnych, na których ludzie jedzą i piją lub biwakują, powstaje bardzo dużo odpadów opakowaniowych i z produktów jednorazowych.

Rozwiązanie

Stowarzyszenie Animacji Kultury Pogranicza Folkowisko – organizatorzy festiwalu „Folkowisko” wprowadzili na imprezie rozwiązania ograniczające ilość wytwarzanych odpadów. To m.in. wypożyczalnia kufli i naczyń, udostępnianie sprzętów za kaucją oraz stosowanie naczyń kompostowalnych, które są wyrzucane do festiwalowego kompostownika. Ilość odpadów generowanych na imprezie oraz frakcja odpadów niesegregowanych zmniejszyła się co najmniej o jedną trzecią. Obecnie 70% wytwarzanych podczas Folkowiska odpadów jest segregowana przez uczestniczki i uczestników imprezy. Stowarzyszenie upowszechnia takie rozwiązania w ramach Sieci Odpowiedzialnych Festiwali.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Niesprzedana żywność bywa masowo wyrzucana przez sieci i punkty handlowe, co oznacza marnowanie zasobów i generowanie odpadów.

Rozwiązanie

Niesformalizowana grupa Foodsharing Warszawa prowadzi regularną działalność polegającą na ratowaniu żywności przed zmarnowaniem. Sieć około 200 ratowniczek i ratowników żywności odbiera produkty spożywcze, które punkty handlowe wycofują ze sprzedaży i dystrybuuje je wśród osób, które chcą z niej skorzystać. Uratowane z punktów odbioru jedzenie trafia do Jadłodzielni. Są to szafy lub szafki, rzadziej lodówki, prowadzone przez różne instytucje i organizacje, skąd żywność może wziąć każda osoba – bez względu na status materialny czy sytuację, w której się znajduje.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Brakuje przestrzeni i okazji, przy których obce osoby mogłyby wymieniać się nieprzydatnymi im, ale wciąż sprawnymi przedmiotami.

Rozwiązanie

Miejsce Akcji Paca – Dom Sąsiedzki prowadzony przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL w Warszawie zorganizowało i koordynuje „Wymiennik Grochowski”. To cykliczne spotkania społeczności lokalnej, podczas których mieszkanki i mieszkańcy mogą wymieniać się przynoszonymi przez siebie przedmiotami. Na wejściu na „Wymiennik” fanty są zamieniane na kupony, które służą uczestnikom za tymczasową walutę podczas tych sąsiedzkich spotkań. Dzięki temu panuje większa swoboda w wymienianiu się produktami.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Nie każda osoba ma czas, aby zajmować się sprzedażą lub wymianą niechcianych rzeczy w Internecie, nie każdy też posiada do tego kompetencje.

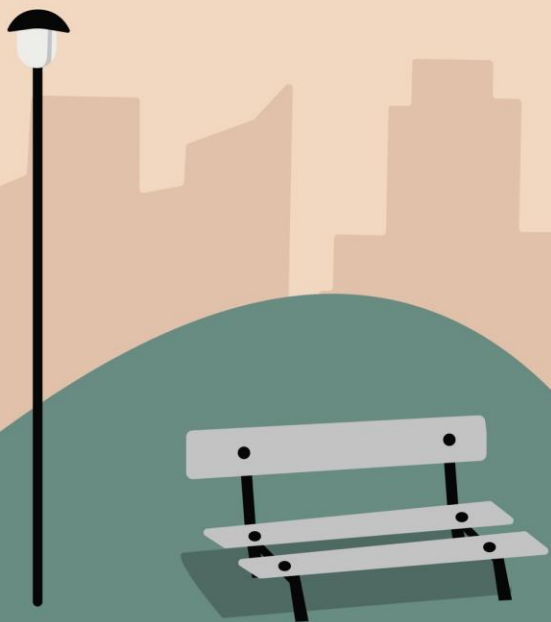
Rozwiązanie

Fundacja Splot Społeczny prowadzi „Dzielnię”, czyli miejsce, do którego każdy może przynieść niepotrzebne rzeczy i skąd każdy może zabrać to, czego potrzebuje. Wystarczy zostawić przedmiot w lokalu – nie trzeba się nim dalej zajmować, żeby trafił do nowego właściciela. Misją tego miejsca jest ułatwienie mieszkańcom i mieszkańcom zmiany nawyków na bardziej zrównoważone i cyrkularne, ograniczenie konsumpcji na rzecz postaw obywatelskich, aktywizacja sąsiedzka i integracja społeczna, pomoc środowiskowa oraz wsparcie potrzebujących.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

W naszej kulturze panuje przekonanie, że używaną rzecz możemy sprzedać lub oddać pod warunkiem, że jest ona w dobrym stanie. Oferowanie rzeczy w złym stanie jest traktowane jako obraźliwe.

Rozwiązanie

Dominika Szaciłło, założycielka Fundacji „Uwaga, śmieciarka jedzie” stworzyła w Internecie na portalu społecznościowym sieć grup, na których ludzie ogłaszają, że mają do oddania przedmioty, które w przeciwnym razie wylądują na śmietniku. Jest to platforma, na której bez wstydu można ogłosić, że ma się do oddania rzeczy niepełnowartościowe, brudne, czasem nawet zepsute. Wiedza, że osoby uczestniczące w tych grupach akceptują taki stan ułatwia dawanie rzeczom drugiego życia. Do około 270 grup „śmieciarkowych” należy obecnie ok. 800 tysięcy z całej Polski a w ich moderację zaangażowało się około 170 wolontariuszek i wolontariuszy.

Elbląg

ok. 118 tys. mieszkańców,
warmińsko-mazurskie

Problem

Rzeczy wyrzucane na śmieci bardzo często mają istotną wartość finansową. Ich sprzedaż mogłaby pomóc środowisku i generować środki na działania społeczne.

Rozwiązanie

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych prowadzi charytatywny sklep społeczny. Sprzedaje z nim przedmioty, które stowarzyszenie uzyskuje w formie darowizn od mieszkańek i mieszkańców miasta. Każda ofiarowana rzecz podlega ocenie, czy nadaje się do bezpośredniej sprzedaży czy też wymaga renowacji. W razie potrzeby przedmioty trafiają do pracowni renowacyjnych, gdzie są odnawiane przez uczestników i uczestniczki kursów zawodowych prowadzonych przez stowarzyszenie. Dochody sklepu przeznaczone są na działalność Centrum Integracji Społecznej oraz inne inicjatywy społeczne i charytatywne w Elblągu.

Łódź

ok. 670 tys. mieszkańców, łódzkie

Problem

Trudno znaleźć miejsce, w którym można by naprawić zepsute przedmioty. Podobnie trudno znaleźć ludzi, którzy mogli by w tym pomóc.

Rozwiązanie

Fundacja Veolia prowadzi program NaprawiaMY z Veolią. Jest to zaplecze, a zarazem inspiracja dla ruchu kawiarenek naprawczych w Polsce. Są to spotkania społeczności lokalnych integrujących się wokół naprawiania niesprawnych sprzętów i dawania rzeczom drugiego życia w drodze upcyclingu (tzn. przerabiania rzeczy, by nadawać im całkowicie nowe funkcje, jak np. przetapianie puszek i wyrób innych przedmiotów metalowych). Program pomógł w utworzeniu szesnastu kawiarenek naprawczych w dziewięciu miastach Polski.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

Stare i dawno nieużywane rowery, które są uszkodzone albo z których wyrosli ich użytkownicy często lądują na śmietnikach.

Rozwiązanie

Fundacja Mierz Wysoko zorganizowała Otwarty Warsztat Rowerowy, w którym zajmuje się recyklingiem rowerów. Pozyskiwane w drodze darowizn rowery są w nim czyszczone i naprawiane po to, żeby przekazać je dzieciom i młodzieży, które nie mają rowerów, albo żeby je sprzedać a dochody przeznaczyć na działalność statutową organizacji. W warsztacie odbywają się także bezpłatne warsztaty serwisowania rowerów.

Leszno

ok. 10 tys. mieszkańców, mazowieckie

Problem

Niepotrzebne rzeczy zalegają w domach, bo właściciele nie chcą się nimi dzielić za darmo. Ludzie często wolą też wyrzucić przedmioty na śmieci, niż oddawać bezpłatnie.

Rozwiązanie

Raz lub dwa razy w miesiącu na gminnym targowisku w podwarszawskim Lesznie organizowane są „wyprzedaże garażowe”. Mieszkanki i mieszkańcy wystawiają na nich niepotrzebne im przedmioty na sprzedaż. Żeby wziąć udział w takiej wyprzedaży, wystarczy przyjechać w wyznaczonym dniu na targowisko i rozłożyć na nim swoje stanowisko z niepotrzebnymi rzeczami. Obok wyprzedaży działa również „oddażówka”. W wyznaczonym miejscu można odłożyć rzeczy, których nie chce się sprzedawać, które inne osoby mogą wziąć sobie za darmo.

Warszawa

ok. 1,86 mln mieszkańców, mazowieckie

Problem

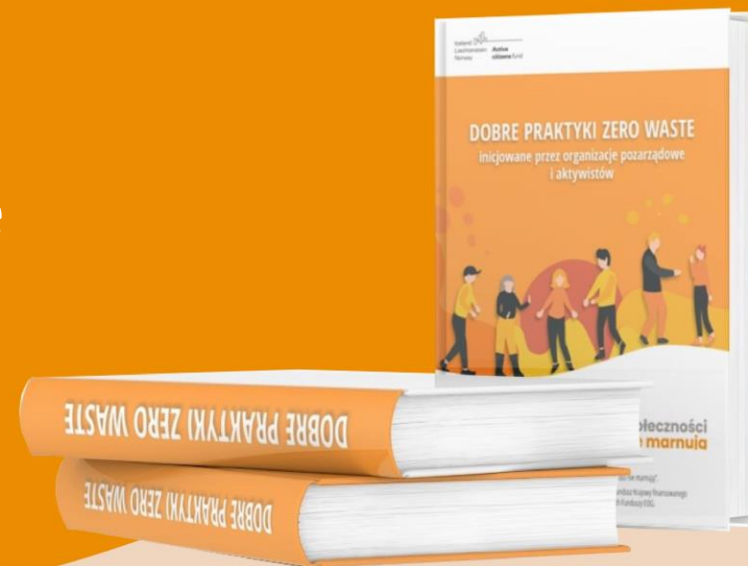
Ludzie nie segregują odpadów, bo często nie rozumieją, że segregacja jest wstępem do recyklingu.

Rozwiązanie

Grupa studentek i studentów z Warszawy i Łodzi prowadzi akcję edukacyjną „Plastikowa rewolucja”, w ramach której uczą o przetwarzaniu odpadów. W ramach akcji odbywają się warsztaty przetwarzania odpadów plastikowych na przedmioty użytkowe. Z przyniesionych przez siebie plastikowych nakrętek od butelek uczestnicy spotkań wytwarzają masę plastikową, z której potem powstają breloczki w kształcie rybek, płytki gorsetówki – ikonę wzornictwa lat 30., warcaby czy mydelniczki.

"Dobre praktyki zero waste
inicjowane przez organizacje
pozarządowe i aktywistów"

"Dobre praktyki zero waste
w polskich samorządach"

Zachęcamy do kontaktu:

Michał Helwak

michal.helwak@bankizywnosci.pl

www.bankizywnosci.pl